

V OGÓLNOPOLSKI ZJAZD
SEKCJI FIZJOLOGII I PATOLOGII ROZRODU PTNW
WE WROCŁAWIU

TADEUSZ JANIAK

V Общепольский съезд секции физиологии и патологии разведения
Польского общества ветеринарных наук во Вроцлаве 13—14 декабря 1961 г.

Fifth Polish Conference of the Section for Physiology and Pathology of Animal
Reproduction, Polish Society for Veterinary Sciences. Wrocław, December 13—14th,
1961

Jako przewodniczący Wrocławskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa
Nauk Weterynaryjnych mam zaszczyt otworzyć V Ogólnopolski Zjazd
Sekcji Fizjologii i Patologii Rozrodu, poświęcony problemom rozrodu
i sztucznego unasienienia zwierząt.

Serdecznie witam Jego Magnificencję Rektora Wyższej Szkoły Rolni-
czej we Wrocławiu prof. dr Alfreda Senzego oraz zast. kierownika Wy-
działu Rolnego Komitetu Wojewódzkiego PZPR inż. Andrzeja Łobarzew-
skiego.

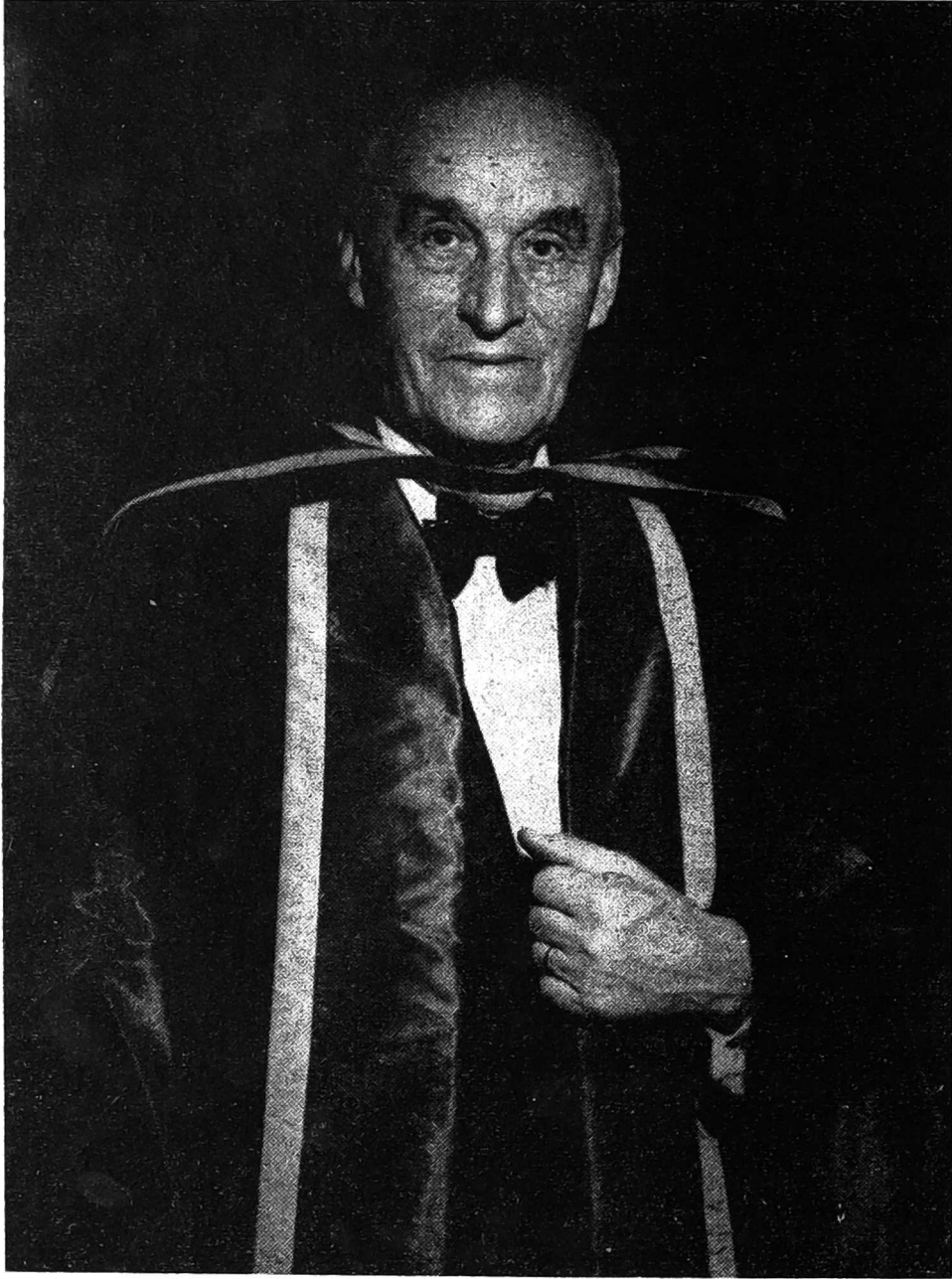
Witam Panów — profesorów, docentów, adiunktów, asystentów, kole-
gów lekarzy terenowych, studentów i wszystkich gości.

Referaty, które na V Ogólnopolskim Zjeździe Sekcji Fizjologii i Pato-
logii Rozrodu zostaną wygłoszone, zilustrują dorobek światowy z zakresu
fizjologii i patologii rozrodu i sztucznego unasienienia i pozwolą na porów-
nanie naszego własnego dorobku w tej dziedzinie z dorobkiem światowym
oraz wskażą na aktualne kierunki badań.

Korzystając z okazji dzisiejszego zjazdu pragnąłbym poświęcić kilka
słów obecnemu tutaj prof. dr Tadeuszowi Olbrychtowi, pionierowi sztucz-
nego unasieniania w Polsce i stałemu członkowi Komitetu do organizowa-
nia Międzynarodowych Kongresów Rozrodu Zwierząt i Inseminacji.

PROF. DR TADEUSZ OLBRYCHT

Prof. dr T. Olbrycht urodził się 23 maja 1891 r. w Sanoku. Do gimnazjum uczęszczał w Wadowicach, po czym po otrzymaniu świadectwa dojrzałości studiował weterynarię kolejno we Lwowie, Dreźnie, a wreszcie w Wiedniu, gdzie uzyskał dyplom lekarza weterynaryjnego w 1914 r.

W 1918 r. został asystentem Akademii Rolniczej w Dublanach, a następnie był asystentem prof. L. Marchlewskiego w Puławach w dziale nauki o żywieniu zwierząt, wreszcie zaś adiunktem prof. dr. Zygmunta Moczarskiego w Katedrze Hodowli Zwierząt Wydziału Rolniczego i Leśnego w Poznaniu.

W 1921 r. prof. Olbrycht uzyskał we Lwowskiej Akademii Medycyny Weterynaryjnej stopień doktora nauk weterynaryjnych. Lata 1922—1924 spędził na delegacji naukowej w Anglii, Danii, Holandii i USA, gdzie m. in. pracował w Instytucie Genetyki u prof. Morgana. Stamtąd też pochodzą jego prace z zakresu genetyki.

Po powrocie ze Stanów Zjednoczonych w 1924 r. habilitował się w Akademii Med. Wet. we Lwowie, a w 1926 r. został powołany na profesora nadzwyczajnego hodowli zwierząt w tejże Akademii.

Począwszy od 1928 r. prof. Olbrycht rozpoczął systematyczną pracę nad unasienianiem klaczy, bydła i owiec i zagadnienia z tego zakresu wprowadził do swoich wykładów zarówno w Akademii Med. Wet. jak i na Wydziale Rolnym Politechniki Lwowskiej. Jako pierwszy zorganizował w Polsce punkt unasieniania klaczy, w którym w latach 1935—1939 unasieniono ponad 500 sztuk zwierząt. Prof. Olbrycht podjął badania nad techniką pobierania i konserwowania nasienia ogiera, buhaja, knura i tryka i opublikował na ten temat wiele prac w czasopismach krajowych i zagranicznych. Pierwsze jego prace z tej dziedziny datują się z 1935 r.; są to: „W sprawie wykonania sztucznej inseminacji w Polsce“ (Rolnik, 1935) oraz „Sztuczne unasienianie klaczy“ (Przegląd Weterynaryjny 12, 1935). W 1936 r. prof. Olbrycht opublikował w Przeglądzie Weterynaryjnym 51, 1—31 pracę pt. Trichomonads in Poland.

Od 1938 r. wykładał hodowlę zwierząt także w Akademii Rolniczej w Dublanach. W styczniu 1939 r. został mianowany profesorem zwyczajnym. W czerwcu tegoż roku, jako przedstawiciel polskiego rolnictwa wyjechał do Drezna, gdzie na XVIII Międzynarodowym Kongresie Rolniczym wygłosił referat na temat znaczenia sztucznego unasieniania dla zwalczania chorób zakaźnych zwierząt. W sierpniu w Zurichu wygłosił referat programowy na XIII Międzynarodowym Kongresie Hodowli Zwierząt, wyświetlając równocześnie film o sztucznym unasienianiu wykonany w swoim Zakładzie. Ze Szwajcarii udał się na Międzynarodowy Kongres Genetyczny do Edynburga, gdzie zastała Go wojna uniemożliwiająca Mu powrót do kraju.

W W. Brytanii w latach 1940—1943 pracował jako stypendysta British Council w Galton Laboratory, którego kierownikiem był prof. dr R. Fisher. W 1944 r. uzyskał doktorat filozofii na podstawie pracy z zakresu genetyki w Uniwersytecie Londyńskim. Za badania genetyczne trzody chlewnej rasy Wessex otrzymał nagrodę im. Pageta oraz medal srebrny. Od października 1943 r. aż do powrotu do kraju pracował w tzw. Komisji Studiów Weterynaryjnych w Edynburgu, wykładając hodowlę, genetykę, żywienie i encyklopedię rolnictwa.

W Anglii wielokrotnie występował w roli eksperta zapraszany przez Brytyjski Związek Hodowców Trzody Chlewnej. Na wystawie Rolniczej

w New Castle w 1944 r. był jednym z członków jury oceniającego trzode chlewną, a jego metoda oceny zwierząt spotkała się z uznaniem Farmers Club na posiedzeniu w dniu 4. XII 1944 r. w Londynie. W czasie pobytu w Anglii ogłosił wiele prac głównie z zakresu genetyki i hodowli trzody chlewnej.

23 kwietnia 1946 roku powraca do kraju po sześcioletniej nieobecności. Jeszcze w tym samym roku zostaje prodziekanem Wydziału Weterynaryjnego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu, a następnie Dziekanem Wydziału Zootechnicznego Wyższej Szkoły Rolniczej.

W 1947 r. na zlecenie Min. Rolnictwa, Polskie Towarzystwo Zootechniczne powołało Komisję do spraw sztucznego unasienniania, której przewodniczącym został prof. Olbrycht. W maju 1956 r. na zaproszenie Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Kongresu Płodności i Jałowości udał się do Neapolu, gdzie pełnił obowiązki wiceprzewodniczącego sekcji sztucznego unasienniania zwierząt. W tym samym roku został delegowany przez rząd PRL do Anglii, gdzie na I Międzynarodowym Kongresie Rozrodu Zwierząt w Cambridge pełnił obowiązki przewodniczącego jednej z sekcji. W czasie parotygodniowego pobytu w Anglii zwiedził wiele ośrodków naukowych i stacji doświadczalnych, a po powrocie do kraju opracował zebrany materiał pod względem naukowym, dydaktycznym i popularyzacyjnym.

Charakterystyka prof. dr Tadeusza Olbrychta jako naukowca nie znalazła tu pełnego odzwierciedlenia, niemniej jednak pozwala zorientować się, jak wybitnym jest On specjalistą w tak wielu szerokich gałęziach wiedzy, jakimi są hodowla, żywienie i sztuczne unasiennianie zwierząt, którego był pionierem w naszym kraju. Obraz działalności naukowej prof. Olbrychta byłby jednak niepełny, gdyby nie wspomnieć o jego licznych pracach z zakresu produkcji i konserwowania pasz, aklimatyzacji końskiego zębu w Polsce w celu zlikwidowania sezonowych trudności racjonalnego żywienia zwierząt, organizacji hodowli w różnych krajach oraz użytkowania i treningu zwierząt. Dlatego też można i trzeba złożyć prof. Olbrychtowi wyrazy szczerego uznania i głębokiego szacunku za Jego twórczą inwencję i wkład, jaki wniósł do rozwoju nauki.

SPIS PRAC NAUKOWYCH I PUBLIKACJI
PROF. DR. TADEUSZA OLBRYCHTA

1926

1. C. Bridges, T. Olbrycht — The Multiple Stock, Xple, and Its Use Genetics 11, 41—56

1933

2. Dziedziczne przyczyny jałowości i ronienia u zwierząt. Przegl. Wet., Lwów, 425—428

1934

3. Konserwowanie pasz zielonych przez dodatek kwasów, a w szczególności płynu AIV, Lwów, Rolnik
4. Siano i pasze treściwe ze sztucznie suszonych zielonek, Lwów, Rolnik
5. Hodowlane pojęcie ilości krwi, Lwów, Rolnik
6. Badania nad kostnieniem mostka u bydła, Warszawa, Folia Morphologica, Vol. 5

1935

7. Widoki na pogłębienie stosunków hodowlano-handlowych ze Szwajcarią, Lwów, Przegl. Wet., 60—62
8. Koń w treningu w Anglii, Lwów, Rolnik
9. Sztuczne unasienianie klaczy, Lwów, Przegl. Wet. 48, 694—721
10. Rozwój mostka kostnego u świni domowej, Lwów, Rozpr. Biol., 171—201
11. W sprawie wykonania sztucznej inseminacji w Polsce, Rolnik
12. Sztuczne unasienianie klaczy, Przegl. Wet. nr 12

1936

13. Die wissenschaftliche Begründung des in der Tierzucht angewandten Begriffes der Blutanteile, Züchtungskunde, 11, 267—273
14. W sprawie produkcji pasz treściwych ze sztucznie suszonych zielonek, Lwów, Rolnik, 48
15. Technika sztucznego unasieniania bydła, Przegl. Wet., Lwów, 649—679
16. Przyrządy do sztucznego unasieniania zwierząt, Lwowski Tow. Zootechn.
17. Technika sztucznego unasieniania bydła, Przegl. Wet. nr 11—12

1937

18. Problem żywienia zwierząt zielonkami, Warszawa, Przegl. Hodowlany, 9—15, 41—44
19. Działalność rządu angielskiego nad podniesieniem hodowli koni, Jeździec i Hodowca, Warszawa, nr 12
20. Wskazówki do hodowli nasienia kukurydzy pastewnej, Lwów, Rolnik, nr 21
21. Sztuczna inseminacja owiec, Lwów, Przegl. Wet. 52, 396—404
22. Die Einführung des Samens in die weiblichen Geschlechtsorgane, Berl. Tierztl. Wochenschr. 53, 582—583
23. Sztuczna inseminacja zwierząt gospodarskich, Przegl. Hod., Warszawa, 186—196

24. Wyniki prób z doprowadzeniem do dojrzewania pastewnej kukurydzy w Polsce, Lwów, Rolnik, nr 43
25. Chów anglo-arabów w Pompadour, Lwów, Rolnik, nr 50
26. Sztuczna inseminacja zwierząt gospodarskich, Warszawa, Przegl. Hod. nd 9—12

1938

27. Zbiór, przechowywanie, selekcja i próby kielkowania kukurydzy pastewnej, Lwów, Rolnik, nr 1
28. Potrzeba specjalizacji w zootechnice, Warszawa, Życie Rolnicze, nr 2
29. Nauczanie Hodowli Zwierząt w uczelniach zagranicznych, Warszawa, Ż. Roln., nr 3
30. Wykłady zootechniczne w wyższych uczelniach w Polsce, Warszawa, Ż. Roln., nr 5
31. Projekt reformy studiów zootechnicznych, Warszawa, Życie Roln., nr 6
32. Krzyżowanie odmian kukurydzy pastewnej celem uzyskania wartościowych mieszańców handlowych, Lwów, Rolnik, nr 13
33. Utrzymywanie ogierów w stadach rządowych we Francji, Warszawa, Gaz. Roln. nr 22—25
34. Die künstliche Besamung d. Haustiere, Kongresshnb. Born
35. Hodowla koni we Francji, Lwów, Rolnik, nr 34—38
36. Zakiszanie pasz soczystych w zbiornikach z hydraulicznym zamknięciem, Warszawa, Ż. Roln. nr 25—26
37. Le strumentario per l' inseminazione artificiele usato dall Instituto di Zootecnia dell Academia di Med. Vet. di Leopoli in Polonia, Milano, La Fecond. Artific. 1, 97—103
38. Le strumetario per l' inseminazione artificiele degli animali domestici, usato dall Instituto di Zootecnia dell Accademia Veterinaria di Lwów (Leopoli) in Polonia, La Fecondazione Artific. d. Anim. Domest., Supplem. a la Clin. Vet., Milano
39. Sztuczna inseminacja owiec, Przegl. Wet. nr 7
40. Die künstliche Besamung der Haustiere, ref. na XIII Międzynarod. Kongr. Hod. Zw., Zurich, Kongresshandbuch

1939

41. Die künstliche Besamung und ihr Wert für die Tierzucht, Deutsche Landw. Presse
42. Die Bedeutung der künstlichen Besamung für die Bekämpfung der Infektionskrankheiten, ref. wygł. i opubl. w Dreźnie, XVIII Międzyn. Kongres Rolniczy
43. The importance of artificial insemination in combating infectious diseases. Animal Production and Stockbreeding (ref.)
44. The importance of artificial insemination in combating infectious diseases, Reports Int. Congress, Dresden

1941

45. Pseudo-dominance in polygenic characters, London, Nature, 147—157
46. Legal protection of the Names of the Animal Breeds, London, Nature, 147—238
47. Statistical analysis of black colour in Wessex Saddleback breed, Annals of Eugenics, London, 11, 80—88

48. Colour-variation in Wessex Saddleback and its relation to the conformation and the economic usefulness of the breed, London, NPBA Bullet. nr 8
- 1942
49. A quick and simple chemical test for pregnancy in the mare, V. Record, London
50. The statistical basis of selection in animal husbandry, J. Agr. Sc., V. 33
- 1943
51. Studies on life performance of brood sows, J. Agr. Sc., V. 33. p. 2, 74—84, Cambridge
52. The judging of brood sows by their number of offspring born and reared in the earliest litters, J. Agric. Sc. Vol. 33, part 2
- 1944
53. Behaviour of some external characteristics in Essex pigs. J. Agr. Sc., Cambridge, V. 34, 16—21
54. Poland's agr. requirements in the post-war period, Proc. Nutr. Soc., Cambridge, V. 3, 68—76
- 1945
55. A new instrument for measuring animals, Standarization of measurements of cattle, Empire J. Exp. Agr. V. XIII, 199—204
- 1946
56. Dobór rozplodników do inseminacji, Przegl. Hod. 8, 1947
57. Metody selekcji zwierząt, Med. Wet., nr 1
- 1949
58. Studies on reproductive performance and on an effective method of animal selection, Kraków PAU, Seria B, 129—201
- 1951
59. Możliwości zwiększenia płodności zwierząt w świetle nowej biologii, Med. Wet., nr 1
60. Możliwości zwiększenia płodności zwierząt, Przegl. Hod., Warszawa, nr 1
61. Unasiennianie zwierząt gospodarskich, PIWRiL
- 1952
62. Przyżyciowe hartowanie tłuszczu, Med. Wet. nr 9
- 1955
63. Jak podnieść żywotność i płodność zwierząt gospodarskich, Tow. Wiedzy Powsz.
- 1956
64. Technika długotrwałego przechowywania nasienia buhajów w suchym lodzie, Med. Wet., nr 12

65. Inseminacja bydła nasieniem przechowywanym w bardzo niskiej temperaturze, Przegł. Hod., nr 11

1957

66. Odporność żywych organizmów na niską temperaturę, Med. Wet. nr 8

1959

67. Sztuczne unasiennianie w Holandii, Przegł. Hod., nr 10

1962

68. Unasiennianie kur (w druku)

Pomysły racjonalizatorskie i przyrządy

Laska zoometryczna, kątomierz zoometryczny, przyrządy do sztucznego unasienniania: strzykawka, pochwa, zbiornik na nasienie, manekin klaczy oraz krowy. Prof. Olbrycht wyhodował również cztery odmiany kukurydzy pastewnej dojrzewającej w kraju.

Prof. dr T. Olbrycht należy do następujących towarzystw naukowych: 1. Polskie Towarzystwo Zootechniczne, 2. Polskie Towarzystwo Nauk Weterynaryjnych, 3. Polskie Towarzystwo Zoologiczne, 4. Polskie Towarzystwo Przyrodnicze im. Kopernika, 5. Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, 6. The Royal Society of Medicine, London, 7. The Nutrition Society, Great Britain, 8. British Society of Animal Production, 9. Genetical Society of Great Britain, 10. Convocation of the University of London, 11. Bioclimatological Society, Great Britain, 12. Międzynarodowy Komitet do organizowania kongresów z zakresu hodowli zwierząt oraz fizjopatologii rozrodu i inseminacji.

ПРОФ. Д-Р ТАДЕУШ ОЛЬБРЫХТ

Резюме

В кратком очерке доц. д-ром Т. Яняком представлена биография заслуженного ученого и деятеля в области животноводства проф. Т. Ольбрыхта, который является, кроме того, инициатором систематических исследований по искусственному осеменению в Польше. Биографический очерк пополнен полным списком трудов ученого до 1962 г.

PROFESSOR DR. TADEUSZ OLBRYCHT

Summary

In a short outline, Doc. Dr. T. Janiak has presented Professor Olbrycht's biography who is earned resercher and doer in the field of animal breeding, and has had initiated systematical investigations on artificial insemination in Poland. The biographical outline has been additionally furnished with a list of scientific publications by Professor Dr. T. Olbrycht, up to 1962.